

Femte roten, tomt 71

Kvarteret Kronobageriet

Artonde roten 1637–57v

Norra Hamnen öster om östra

Nionde roten 1657h–70

hamnen

Olof Bengtsson Högen

1659–69 Begr. 5.5.1688 D. Gift Emerentia Svensdotter, troligen dotter till den Sven Jonsson, vars gård i tionde roten, som Olof Bengtsson köpte för 50 rdr 1650 1650 (huseköpspenning 1 d smt betald 5 maj 1650). Om honom se 6.42, där han omtalas som tomtägare av halv tomt från 1675. Inga andra noteringar finns om honom dessförinnan. Även skriven 5.73

Hans Persson kåhlare 1662: 1½, 1663: 1, 1665–67 5.71?

Lennart Tönnesson sadelmakare

1662–70 IX:5

Han var troligen identisk med sadelmakaren *Leonard Weissman* som 1671–74 bodde på södra sidan av Stora Hamnen (se 5.8).

Lennart sadelmakare omtalas 1643–50 i rote 17 och 1651–55 i rote 3 (hade då 27.6.1651 betalat huseköpspengar för *Hans Bruns* gård. En Lennart sadelmakares gård såldes 1661 till *Hans Hässling*.

Herr Rådsförvanten Hans Kråk (Krakow)

1669–70

Herr Johan Claesson Rising IX:5

(1670 i Hagaroten) 1666–67

Amund Grefwe IX:5

1667–68

Hans Persson kålare 662: 1½, 1663: 1, 1665–67 5.71

Han betecknades i magistratsprotokollet den 8.12.1670 som ”en gammal till grafwen lutande Man” och vittnade om torpastället Råhult tillhörigt assessor *Johan Gustavsson Örnevinge*. Han hade 1637–55 bott i åttonde roten och brukade 1639 enl borgarlängden trähandel. Hans änka bodde 1675 i nionde roten.

Sven Bengtsson 1670 (ej bebyggd), därefter rådman *Anders Svensson*.

Rådman Anders Svensson

1672–81 M1676 1½ tomt

Rådman Anders Svensson var son till rådman *Sven Bengtsson* (se 2.4).

År 1670 hade han skaffat sig rikskanslerns rekommendation till en rådmanstjänst. Det beslöts, att han i början skulle ”sustinera sin ålderstigne faders ställe” och efter faderns död ”succedera till den vakante ordinarie rådmanstolen och lönen” (Almquist I:384). Han tillträdde en ordinarie rådmanstjänst den 1.1.1674 och behöll den till 1702. När staden indrog posten som byggningspresident uppdrog magistraten 1681 till Anders Svensson att handlägga de ärenden, som tidigare sorterat under denne tjänsteman och – som det heter i Kungl. Maj:ts instruktion 1682–”hava inspektion över stadsbyggnadsväsendet” och erhålla 200 d s m årligen för sitt arbete med ”materialiers inköp och anskaffande, med själva uppsikten samt riktiga räkningars och böckers hållande” (Almquist II:97). Denna tjänst behöll Anders Svensson till 1697. Från 1678 tillhörde han tegelbruksarrendatorerna.

Enligt vad som kan utläsas ur Karlstads magistratsprotokoll (den 6 aug och 17 okt 1666) var Anders Svensson gift med *Elisabeth Gustafsdotter*, dotterdotter till biskop *Sven Benedicti Camaenius* och dotter till *Gustaf Eriksson* (i hans första ä), efter vilken arvdelning gjordes 6.9.1666 och vars änka *Maria Wulffsdotter* gifte om sig med Anders Svenssons broder borgmästaren i Karlstad *Bengt Svensson* (se 15.9.1666 Karlstad RR).

Vid bouppteckningen efter Anders Svensson 1703 (1703:140) anges arvingarna

vara löjtnant *Sven Andersson Borgström*, sonen (sinnessvage) *Gustaf Andersson*, mågen *Johan Casparsson* och herr *Cornelius Torssons* lilla dotter.

Berg II:9–10, 163. 1703 arvdeln efter rådman *Anders Svensson*. Hus o tomt vid *Stora Hamnen* såldes till *Cornelius Torsson*.

Johan Casparsson sålde sin fjärdedel av gården till svågern *Cornelius Torsson* för 600 d smt plus en diskretion till Casparssons hustru. I köpet ingick också Casparssons fjärdedel i svärfaderns grav i Gustavi kyrka. Enligt *Torsten Gedda*: Gravarna i Gustavi kyrka var graven belägen i koromgången söder om mittpelaren. (Gedda uppger också, att Anders Svensson ägde den äng på vilken gamla kyrkogården vid Stampgatan anlades vid början av 1800-talet).

För 600 d smt plus 100 d smt diskretion inlöste *Cornelius Torsson* även *Gustaf Anderssons* del och inlöste senare även löjtnant *Sven Borgströms* del, så att han 1705 ägde hela gården. Denna sålde han 2 700 d smt till sin måg handl

Johan Andris Olbers,

som erhöll uppbud 22.3.1709. ”1709 den 22 mars Första resan låter handelsman *Johan Andris Olbers* uppbjuda en gård och tomter belägna intill *Stora Hampnegatan* och *Kiöpmannegatan* emellan Herr *Cornelius Torsson* å västra och framlidne *Carl Torssons* arvingars gård å västra sidan, vilka lägenheter han sig av *sin kära svärfader handelsman Cornelius Thorsson* (se 9.22).

för 2 700 d smt sig tillhandlat.”

Han erhöll fasta 26.3.1709: köpet sades bestå av tre hela tomter, därav en till *Norra Hamngatan* och två till *Köpmanngatan*. Den förra var 47 fot bred. *Johan Andris Olbers* var bosatt i gården. Han köpte senare även 5.66–67, där hans måg kommerserådet *Magnus Lagerström* bosatte sig. Han var född 1673 i Stockholm (son till hovjuveleraren hos Karl XI, den Hannoverfödde *Andreas Olbers*). Han erhöll burskap som handlande i Göteborg, den 30.8.1700 Han blev rådman den 26.9.1716, 1718 efterträdde han *Johan Rambeau* som politikeräldste och erhöll titeln som assessor i kommerskollegium. Han avled i okt 1740.

Hans första hustru var Annika Thorsson, dotter till handl Cornelius Thorsson. Hon var död före den 9.4.1708 fick hennes dotter Anna Maria Olbers det efter sin sal moder (bou efter Annika Thorsson 29.8.1709, Gbg bou 1709:554). I äktenskapet hade också fötts barnen Johan och Elisabeth, Morbroder var notarien Cornelius Corneliusson Thorsson. Johan Andris Olbers andra hustru honom var Clara Schröder, död 1740, dotter till handl Johan Schröder och Clara Matzen. (Berg I:3, 69).

Johan Andris Olbers fick stolrum i domkyrkan den 13.11.1702., Rådman Johan Andris Olbers köpte den 14.2.1716 stolrum på den nyligen byggda södra läktaren både till sin hustru Clara Schröder och till sina döttrar Clara och Elisabeth Olbers. Stolrum på denna läktare var en dyr statussymbol.

Den 23.1.1721 utfärdades morgongåvobrev mellan Johan Fredrik Ulf och assessor Johan Andris Olbers dotter Anna Maria.

Johan Andris Olbers gjorde under åren en hel del fastighetsköp. Bland annat inropade han på auktion 10.43b på auktion: den ägdes tidigare av Jon Jonsson Schantz och hans hustru Karin Nilsson.

Gbg mag reg 17.6.1734, 167 talar om fastebrev 1) för hus och gård, som assessor Joh, Andr. Olbers köpt av handelsman Johan Glörfelt 2) 17.6 1734 J. A. Olbers hade köpt av Carl de Köppens förmyndare H Börge Swart

Bland Konkursakterna 1636–37 ligger handlingar om att avlidne rådman Fredrik Krantz hus och gård på Korsgatan (5.28) vid auktion den 11.10.1737 inropades av assessor J And. Olbers för 2 412 d smt: i bouppteckningen efter Krantz den 8.2.1737 värderades den till 3 200 d smt. I huset stod en spis som fru Wagenfelt insatt på egen bekostnad.

Den 5.10.1740 förordnade Johan Andreis Olbers, vad som skulle åtgärdas och hur saker skulle ordnas, om han inte blev frisk från sin långsamma sjukdom. Bl.a. skulle *Herr Hamnquist* kvarstanna vid bokhålleriet och uti huset och en hushållerska, en piga och en dräng skulle hålla hushållet vid makt åtminstone till dess hans son *Erik* reste till Akademien, dit han också ville att hans son *David*, ”som snart hemkomma lärer” skulle följa honom ”skolandes hushållet även sedermera i samma stånd förbliva, så att min son David sedan kan ha frihet att träda till Contoiret, om han så gott finner”. Han talade om att hans äldste son hela tiden hade måst vistats i Stockholm för rättegångar, den andre befann sig på ostindisk resa och den tredje låg vid akademien. Han skrev också om sin del i Kollereds bruk och förordnade lika delning mellan barnen (broder = syster). Talade om sina mågar Lagerström och Schütz, om *sonen Andreas*, om döttrarna *Clara* och *Christina, Ulrika*. – Hans sal systers dotter var *Madame Anna Christina Wulff* och hans broders änka *madame Alida Olbers*. Han testamenterade till fattighuset, barnhuset och hospitalet. Hans teologiska böcker skulle sonen Erik ärva. De övriga skulle ärvas av sonen David.

Den 17.11.1740 omtalas en rättegång mellan avlidne assessor Johan Andreas Olbers och *kommererådinnan Elisabeth Cronström* (Sebastian Thams änka) ang en gjord förlagsförsträckning av 12 000 d smt till Forsnäs bruks drivande. *Hovrådet Magnus Lagerström* och *sekreteraren och kämnären Jean Olbers* agerade i ärendet. Arvingen Anders Olbers var f.n. i Ostindien, Omyndiga arvingar var Carl Erik, *Friedrich* och *Ulrica Olbers*.

1745 meddelas, att hovrådet Magnus Lagerström och *handelsmannen Jacob Schütz* (motvilligt) hade förordnats till förmyndare för avlidne assessor Johan Andreas Olbers omyndiga barn (långa skrivelser i ärendet EIIB: 35, 4 febr. 1745).

Den 30.1.1741 hölls auktion på Herr Joh Andr Olbers hus näst emellan handelsmannen Johan Anderssons och avlidne handelsman Cornelius Thorssons gårdar (J. A. Olbers omtalas som ägare av 5.28, 5.29, 5.35, 5.69 och 5.71) Auktion på lantegendomar.

12 mars:

Hus och gård vid Stora hamnen, vilket sal assorn själv bebott utropades med pappers och dukta-peter (men ej gyllenläder) samt 8 st läderämbär. Till David Olbers för 5 110 d smt. (Såldes senare t. Jacob Schütz: se nedan.) (5.71)

Hus och gård på samma gata, som hovrådet Välb H Magnus Hus och gård på Stora Hamngatan, som *handelsman Schütz* bebodde för 3 201 d smt.

Hus och gård vid Stora hamnen mellan Herr mag Fridelii och H Philip Otterdahls gårdar, värderad med tapeter i ett rum till 7.300 5.69.

Hus och gård vid Stora Hamnen mellan herr apotekare Bauchs och Herr Joh Friedrich Bruuns gårdar, utan tapeter 3 301 d smt 5.35?

Vid auktion efter Johan Andris Olbers:

Hus och gård på Korsgatan, som sekr Johan Olbers bebodde (här omtalas de i Contoriet varande tapeter. Inropades av sekr Olbers för 1 901 d smt. 5.28? Auktion 30.1. el 12 mars 1741.

Hus och gård på Korsgatan, som f.d. varit tillhört famlidne herr rådman Krantz 2 520 d smt 5.27–29? 5.28?

Sl. Olbers Andreas, hovjuvelerare hos Karl XI?

Söner:

Johan Andreas (Andris) (1673–1741), handlande, rådman mes assessors namn. G 1/ m Anna Thorsson, begr. 2.5.1708; 2/ m Clara Schröder (begr. D 24.6.1739 D), dotter till handanden Johan Schröder och Clara Matzen. Bl.a. 5.71, 5.66–67. Bror: handl o stadsmäkl. Daniel Nikolaus (1689– 1731, begr. Chr. 25.5).

Barn:

Johan (d 1755, begr. 3.11), rådman, tobaksfabrikör.

David övertog faderns hus och rörelse men fick aldrig burskap (ej i Långström). Hans kreditorer framträdde vid rätten 8.1.1750. Hans eller brodern Johans hustru var havande och sjuklig. David var fadder i Chr vid dop av Ahlmarcks tvillingar 17.1.1745

Christina Beata (d 1753) g m Jacob Schutz (1709– 1772), borgmästare, dir i Ost. Ind. Komp. 5.22–23, 5.71-

Anders, supercarg, var i nov.1740 i Ostindien, Se fadern Johan Anders Olbers.

Clara (1713–1778) g m Magnus Lagerström (1691– 1739), dir. i Ost. Ind. Komp, kommerseråd. Hon har givit namnet till herrgården Clareberg på Hisingen.

Carl (1723–1795), grosshandlare i Stockholm.

Ulrika (1730–1807) Gift med grosshandl Johan Schutz (1722–1797).

Daniel Nikolaus (1689–25.5.1731), handlande utsågs till stadsmäklare av stadens ledande handelsmän den 67..1720 efter Andreas Ditmar, som flyttat till Uddevalla,

Hustrun fadder 26.11.1727 i Chr. Änkan begr. där 18.2.1747.

Burskap i Gbg 25.5.1723, begr. 25.5.1731, Chr.

Söner:

Levinus (1725–1804), kapten på Friedericus Rex Sveciae och Stockholms Slott 1764. Ägare av Lindholmen, gift med 1/ Elisabeth Maule (1741–1778); 2/ m Anna Christina Cronsioe (1756–1781), dotter till landskamreraren i Malmöhus län Severinus Cronsioe; 3/ Anna Mariana Ahlberg.

Johan Peter (1730–1774), styrman i Ost. Ind. Komp.

Son:

Vincent (1768–1834). kronofogde med assessors namn.

Son:

Johan (Jan) Nikolaus (1798–1859), vice häradshövding

Son:

Ivan Max Julian (1832–1901), verkställande dir. i Brand- & Lifförsäkrings AB Svea

Källa: Supplementet till nyttgåvan av Fredbergs Det Gamla Göteborg. Långström, Domk begr-bok

Handelsman Herr Jacob Schütz

lät den 17.3.1746 första gången uppbjuda ett emellan handelsmännen *Herr Peter Ekmans* och *Herr Johan Anderssons* hus på *Stora Hamnegatan* beläget hus och gård, som han köpt av handelsmannen *Hr David Olbers* tillika med de uti dem emellan upprättade köpekontraktet av den 14 denna månad uppförda lösören till en summa av 6 700 d smt.

Jacob d.y. (1709–1772) (son till handlande) burskap 15.6.1748, handlande, handels- och politieborgmästare, dir. i Ost. Ind. Komp. G. 1/ m Christina Beata Olbers; 2) Anna Maria Schméer (1733–1784).

Bosatt 5.22–23, Frimuraren 1750.

Barn i ä 1: *Samuel den yngste* (1736–1805). Gift med Brita Sofia Liedberg (död 1803) HS 31.8.1758, burskap som handlande 28.9.1759. Son till societetsledamot. Gått under faderns handledning. Omt 4.111 1764 4.112 1765–75 *Barn till Samuel*:

Margareta Christina (1768–1799) Gift medkaptenen i Ost. Ind. Komp. Hans Henrik Claesson (1750–1805), ägare av Gullbringas säteri i Håлта församling i Bohusl. Deras dotter Henrika Sofia Claesson (1795–1870) blev gift m biskop Anders Bruhm (1778–1856).

Sofia Beata (1776–1847), Gift med grosshandl., brukspatron Per Gustaf Geijer (1769–1836).

Anna Brita (1778–1853) Gift med överstelöjtnant Gustaf Wilhelm Weinberg (1773–1842).

Gården ägdes 1755 av *hovsekreteraren Carl Gustaf Valentinsson*, som sålde hus och gård till *handelsmannen Herr Martin Holterman* (1715–1793).

Började som bokhållare hos Nicolaus Sahlgren. Grosshandl, direktör vid Ostind. Komp. Lät den 2.5.1757 första gången uppbjuda ett vid *Stora Hamngatan* på *norra* sidan här i *staden* mellan handelsmannen *Jacob Karstedts* hus å *östra* och supercargeuren *Abraham Hülphers* gård å *västra*

sidan beläget hus och gård, som han köpt av hovsekreteraren *Carl Gustaf Valtinson* för 12 000 d smt (25.2.1752).

Martin Holterman erhöll fasta 12.10.1757.

Martin Holtermans hustrur:

1) Anna Mariana Ström, född 7.4.1727 (dotter till brukspatronen och handl Hans Olofsson Ström och *Anna Elisabeth Sahlgren*) – Bou efter henne 25.5.1764 visar en förmögenhet av 149 727:8 d smt, därav hus och tomt på St Hamng med tapeter 16 000, dito på Köpmangatan intill den förras bakgård etc.

2) *Charlotta Arvidsson* född 1741, död 1801, dotter till Abraham Arfwedsson (1698–1779), handlande i Stockholm. Hennes syster Sara Catharina Arfwessson (1737.1793) var gift med grossh. i Göteborg Nils Ström (1714–1783):

Ombud för firma Pye Rich och Wilkenson 1769 vid fastighetsköp. Uppbjöd 1) tomt på Stora Hamngatan 2.5.1757. 2) tomt på Köpmangatan 8.9.1760, 6.45 5/4 Smedjegatan 5.10.1772, tomt Stora Torget 1.5.1775, 5.71, 6.3, Kronobageriet, 1790 – Var dessa hans eller sonens?: 6.45, Köpmannen, 1790, Stenhus och nederlagsbodas 7.54 A, G Tullen. 6.45, Köpmannen, 1790, stenhus och nederlagsbodas 7.54 A. G Tullen.

Barn (i äktenskap 1):

Johan Peter (1757–1793), grosshandlare och

Nicolaus (1758–1824), grosshandlare, brukspatron

Dessa två ägde tillsammans 5.39 och 5.40, Kommerser, Bakgård ("deras nya hus") 4.104

Anna Elisabeth (1759–1801) Gift med brukspatronen Jacob Arfwedsson (1743–1812)

Barn (i äkt 2):

Martin Abraham (1766–1838) H S 25.2.1794: "Handelssocieteten hade sig nogsamt bekant, att sökanden uti dess fadersframlidne herr Direktören Martin Holtermans betydliga handelsrörelse inhämtat erforderlig insikt, kannedom etc." Burskap 28.3.1794 som grosshandlare – Senare legationsråd i Paris.

Martin Holterman (söner) 5.24 uppbud den 14.10.1805.

Gården såldes 1806 till handlaren *David Carnegie*, uppbud 24.2.1806

Senare uppbud av 5.71

handl Tobias Lundgren	25.10.1819
handelsbol O P & A F Andersson	28.2.1825
handl A F Andersson	30.9.1833
grossh A J von Holten	23.2.1852
stadsmäkl Rob. von Holten	11.3.1867
överskult A Almén	19.5.1873
bolaget Petersson & Wilkens	22.5.1871

